

A Szegedi Sebészeti Klinika legendás évei

The memory of famous decade of Surgical Clinic of Szeged University

Dr. Kotsis Lajos főorvos

Országos Korányi Pulmonológiai Intézet

lkotsisdr@gmail.com

Initially submitted March 15, 2018; accepted for publication April 18, 2018

Abstract

The brilliant decade (1970-1980) of Surgical Clinic at Szeged through point of view of a transilvanian surgeon is recalled. The high quality of clinical planning and the emergent surgery used in the county transilvanian hospital are evaluated. Thoracic, esophageal and heart surgery at european level were practiced in this unique hungarian clinic. A lot of new procedure such as emergent Hartman and single-layer Dixon operations, solution used in a bleeding stress ulcer after coronarian bypass and in a „kissing duodenal ulcer” through Judd pyloroplasty were introduced in the every-day practice. At inaugural Congress of International Society of Diseases of Esophagus in Tokyo, 1980, a surgeon from the clinic was present as a founder member. This decade of Surgical Clinic of Szeged remain as unforgettable one in the twenty century history of hungarian surgery.

Kulcsszavak: a Szegedi Sebészeti Klinika fényes évtizede, európai színvonalú sebészet, kapcsolat a nyelőcsősebészet nemzetközi társaságával

Keywords: the famous decade of Surgical Clinic at Szeged, new procedures of the practice, connection with International Esophageal Society

Ez a történet a prágai Nemzetközi Sebész Kongresszuson, 1970-ben indult el, a maga rendeltetészerű útján. Az egykori Magyarország sebészei, akkor leginkább egy idegen országban volt alkalmuk találkozni. Így történhetett meg, hogy a prágai kongresszusra mesteremmel, Krisár Zoltánnal kijutva, sorsszerűen találkozhattam a kiváló magyar nyelőcső sebésszel, Imre Józseffel. Ő akár csak a kongresszus elnöke, felfigyelt a colonnal végzett nyelőcső pótlás angiologiai alapjait tárgyaló előadásomra (1), későbbi közlemény alanyára (2) Az ezt követő budapesti kongresszuson, Kulka Frigyes fogadott barátságába. Ilyen előzmények után kereshettem fel Petri Gábor professzor, már akkor európai mércével mérhető, szegedi sebészeti klinikáját, ahol Kulka Frigyes, Imre Józsefet és Kovács Gábort lehetett műtét közben látni. Bukarestben 1973-ban megvédett doktori disszertációm (3) sem védett meg a magyar értelmiségre nehezedő nyomás alól, 1977-ben szülőföldem elhagyására kényszerültem. Professzor barátaim javaslatára a szegedi sebészeti klinikán jelentkeztem, ahol tanulva-tanítva mindazt átélhettem, amitől a marosvásárhelyi Egyetemen örökre el lettem zárva. Volt mit tanulni!

Fráter Lóránd radiológiai elemzéseiből, Petri professzor vezette kunérok „forum romanorum”-ából, Varró professzor Belklinikájának és a Kör-intenzív klinikusainak, kutató elméinek gárdájától. Az évtized végére zenitjén már túljutott, de még akkor is, 3 masszív pilléren nyugvó klinika poroszosan szigorú, ám annál hasznosabb rendjébe beilleszkedni, nagy – olykor dermesztő-kihívás volt. A múltba visszatekintve, nem csak a sorok írója, hanem a klinika derékhada is vizsgálzott a szent-istváni intelmekből, a Trianon verte magyar érzület akkori állapotából, hiszen a rendkívüli előrelátással megáldott Klébelsberg Kunónak köszönhetően, a Klinika, a kolozsvári Egyetem jogutódja volt. Nem nehéz felidézni Németh András szimpátiáját, Kovács Gábor, Varró Vince, Sonkodi Sándor, Ribári Ottó, Kovács László professzorok hasonló viszonyulását és mindazon klinikusokét, akikkel szegedi éveim alatt megismerkedtem, és akik közül sokan szeretetükbe fogadtak. Egy adott pillanatban, összklinikai konziliáriussá neveztek ki, s így a klinikák belső élete nyitott könyvvé vált számomra. Talán nem lesz érdektelen arról is beszámolni, hogy egy (Közép-Európa Mayo Klinika volumenű sebészetéről jött) - független erdélyiben, ám a klinikák vitathatatlan elsőbrendűségének szellemében nevelkedtben - milyen kép alakult ki a szegedi Sebészeti Klinikáról? Ez Szegeden, a mérnöki precizitással tervezett műtétek rendjében, mikéntjében is beigazolódt. Másfelől viszont, világossá vált, hogy ezek a szabályok, az azonnali, előre nem látható döntéseket követelő akut sebészetet, nem fedik le teljesen. Világossá vált: a Krisár Zoltán mellett tanultak, mindenütt, Szegeden is érvényesek. Akkor még nem, de idővel a klinika is ráébredt a váradi sürgősségi gyakorlat (4, 5, 7, stb) példamutató értékére.

Emlékszem, milyen kitartóan igyekeztem a Professzor Urat a pylorus plasztikák Váradon alkalmazott rejtélyeibe beavatni, viszont annál nagyobb egyetértésben idéztük fel Dutka Ákos akkoriban megjelent könyvét „A holnap városa”-t, majd a klinika történetében első sürgősségi Hartmann műtétet is volt merszem elkövetni. Szellemi nagyságához méltóan, ezeket a szegedi gyakorlatból „kilógó” műtéteket Petri Gábor nem büntette, nem tiltotta meg.

Miért ne idézném fel, hogy vért izzadtunk, amíg az első szegedi coronaria by-pass-olt beteg masszív vérzését, gyomor tamponádot okozó, miniatúr, akut stressz fekélyét, hajnalok hajnalán, a fornixban meg nem találtuk? Ritka kivételként, a kétségbe vont megoldás mellett, a sebészek egységesen kiálltak, a beteg is teljesítve a kétes helyzetekre vonatkozó „imre józsefi kritériumot”: életben maradt. Ma is hálával gondolok arra a nagy tapasztalatú klinikusra, aki megmentett egy 82 éves beteg szinte tünetmentes „kissing” duodenális ulcusának elnézésétől, a Judd szerinti pylorus plasztika itt is jó szolgálatot tett.

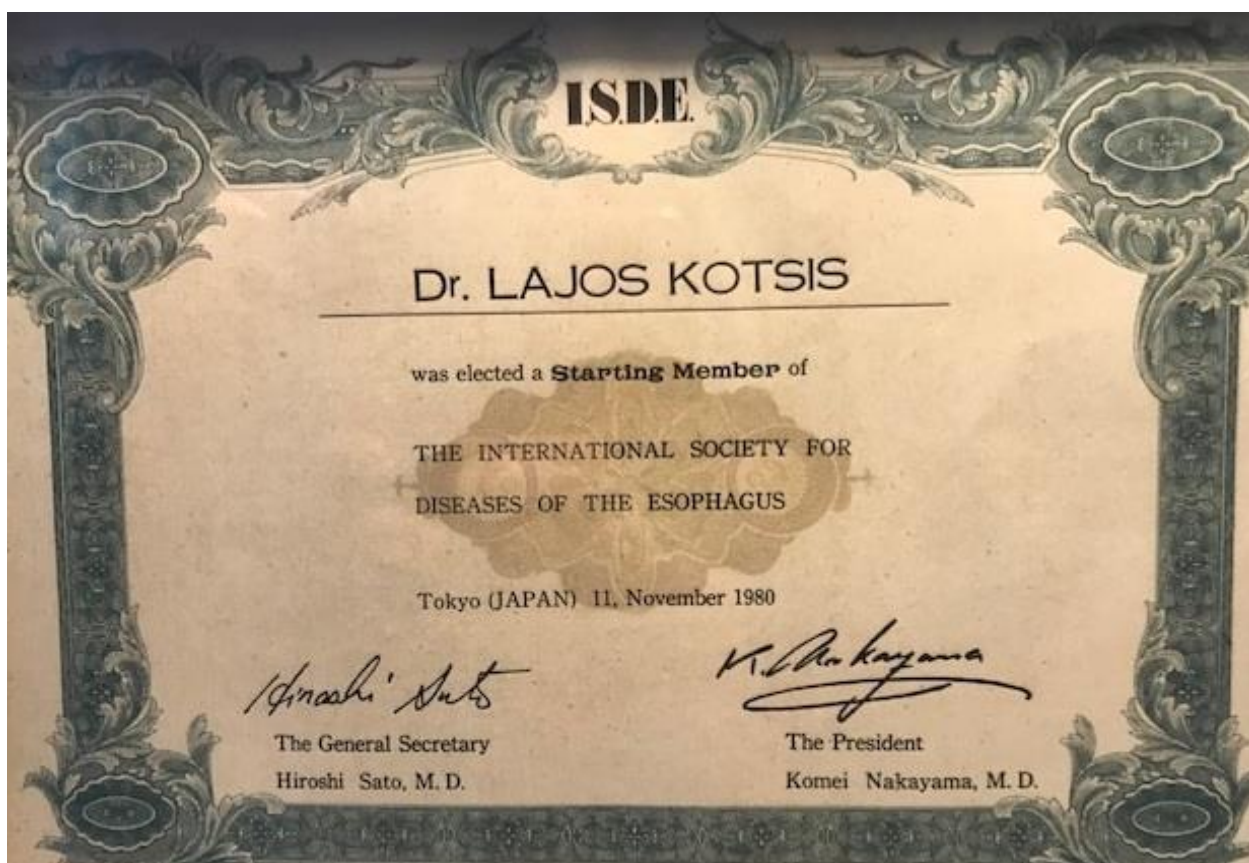
De az is megtörtént, hogy egy ifjú kolléga, nem tagadott meg tőlem egy „várad-like” egyrétegű, csomós Dixon műtét utáni kézfogást. Miért idézem fel ezeket az eseményeket? Nos azért, mert része volt a mórjai „az élet így megyen” klinikai mindennapjainak.

A szegedi sebészeti műhely, valójában akadémiai tisztító vízében, sokan megmártóztak. Londoniak, délvidékiek és erdélyiek is. Ennél is érdekesebb volna kideríteni, miért nem jöttek sokkal többen?

Voltak aztán akik Váradra, Krisár Zoltán fellegvárába is ellátogattak. A néhai pályatárshoz, Imre Józsefhez fűződő barátságáról, Belsey egyik világhírű tanítványa, a löveni Katolikus Egyetem professzora, Toni Lerut 1995-ben, az Imre József emlékülésen tett emlékezetes tanúbizonyságot.

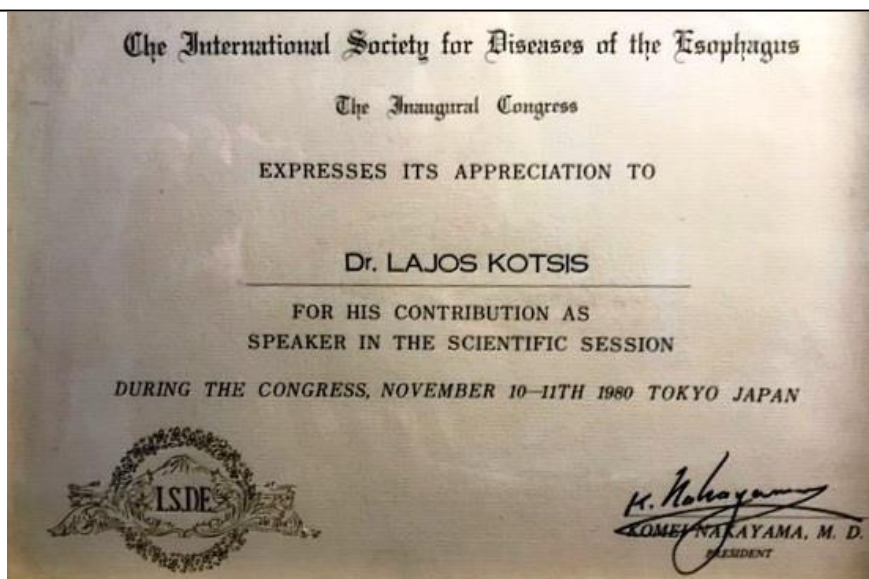
Szegedi éveim mindegyikére esett egy sebész kongresszus. Nem véletlenül, az 1980-as budapesti maradt számomra a legemlékezetesebb, ahol magyar viszonylatban először számolhattam be az egyrétegű tápcsatorna anastomosisok Váradon gyakorolt, azóta univerzálisan elfogatott előnyeiről (6).

A kongresszus elnökének, K. Nakayama professzor meghívására, a Tokióban, 1980-ban életre hívott Nyelőcső Betegségek Nemzetközi Társasága (ISDE) első kongresszusán, mint alapító tag (foto 1) vehettem részt.

1. ábra dr. Kosits Lajos a Nyelőcső Betegségek Nemzetközi Társasága (ISDE) alapító tagja

Két előadással (8, 9) igyekeztem hozzájárulni a kongresszus célkitűzéseihöz (foto 2). Ezekből közlemények is születtek (10,11), sőt az egyik (11), mint követendő eljárás, bekerül Akiyama nyelőcső carcinoma sebészetéről írt örök értékű monográfiájába (12).

2. ábra ISDE első konferenciáján részvétel tudományos előadással

Az ISDE a magyar sebészetben is új távlatokat nyitott. A soron következő római, müncheni, chicagói, kyotói, milánói, torontói, sao-paulói, madridi ISDE kongresszusok utána, a XI. Nyelősősebészeti Világkongresszust 2008-ban már Budapesten rendezték meg. Imre József halála és Kulka Frigyes professzor Szegedről történő távozása, valójában a klinika fényes évtizedének végét jelentette.

Ha a Szegeden töltött évtizedre gondolok, óhatatlanul felsejlik előttem Imre József puritán tanyájának látványa és kőbe vésett tanácsainak szövege, Ilia Mihály, az összmagyar irodalom élő lexikonának arcvonásai, Annus József, a „Tiszatáj” főszerkesztőjének jelleme, Szabó Gy. László elegáns intellektusa, Halász Miklós telitalálat híradásai, a mártélyi művésztelep, a Kisszínház előadásai, és a vásárhelyi Őszi Tárlat hangulata.

Petri Gábor egyik hagyatéka, a bélmozgató zseniális módszere, nem csak Váradon majd a Korányi Szanatóriumban vált be, hanem mint kiderült, 2009-ben, a freiburgi Egyetem egyik transzplantált, sepsis szenvedett majd bélhűdött betege esetében is. A visszaesés dacára, a beteg gyógyultan hagyta el a freiburgi klinikát

Petri Gábor „nagy pályás játékosnak” született. A múlt időben visszatekintve, Őt leginkább, egy jobb sorsú ország akadémiája élén lehet elképzelni. Mindez, akár csak a Sebészeti Klinika hajdan volt fényes évtizede, már a múlté. Ám ameddig lesz magyar orvoslás, az akkor volt klinika emléke, túléli a feledés homályát.

BIBLIOGRÁFIA

KOTSIS L, KRISÁR Z, DOBJANSCHY, A. Angiological study on isoprismatic grafting to the left colic artery in esophagoplasty. Abstract book of International Surgical Congress at Prag, 1970.

KOTSIS L, KRISÁR Z, DOBJANSCHY A. The angiological basis of coloesophagoplasty. Dig Surg 1971, 1: 63-65.

KOTSIS L. Coloesophagoplasty with isoprismatic transverse colon. Thesis 1973, Bucarest.

-
- KRISÁR Z, KOTSIS L, DOBJANSCY A. 25 marásos nyelőcsőszűkület átfuródásáról. Orv Hetil 110: 178-80, 1969.
- KOTSIS L, KRISÁR Z. At al. Über die Behandlung der nicht rezezierbaren Kardiatumoren mit esophagojejunalem Bypass. Act Chir Acad Sci Hung 16:359-65.,1975.
- KOTSIS L, KRISÁR Z. A tápcsatorna egyrétegű anastomosisai. Orv Hetil 121:2693-97, 1980.
- KOTSIS L, KRISÁR Z. A perforált chronikus gastro-duodenális fekélyek primer végleges megoldásáról. Orv Hetil 124:3035-39,1983
- KOTSIS L. Late complications of coloesophagoplasty. Abstract book of ISDE Congress Tokyo, 1980
- KOTSIS L, Cardia bypass with Roux-loop for inoperable cardia tumors. Abstract book of ISDE CongressTokyo, 1980.
- KOTSIS L, KRISÁR Z, IMRE J, CSÍKOS M. Complications of esophagoplasty with isoperistaltic transverse colon. Scand J Thorac Cardiovasc Surg 17: 317-21, 1983.
<https://doi.org/10.3109/14017438309099371>
- KOTSIS L, IMRE J, KRISÁR Z, CSÍKOS M. Bypass with transdiaphragmatic Roux loop in nonresectable malignant stricture of the lower esophagus. Scand J Thorac Cardiovasc Surg 21:57-59, 1987. <https://doi.org/10.3109/14017438709116920>
- AKIYAMA H. Surgery for cancer of the esophagus. Williams- Wilkins, Baltimore, Hong Kong, London, Sydney, 197-200, 1990.